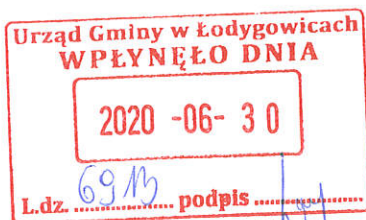

WOJEWODA ŚLĄSKI

NPII.4131.5.2.2019

Katowice, 29-06-2020

DECYZJA

Na podstawie art. 5b ust. 1 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r. poz. 1103), dalej jako: „ustawa o zakazie propagowania komunizmu” w związku z art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 1389) i art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn. Dz. U. z 2020 r. poz. 256):

nakładam na Gminę Łodygowice obowiązek usunięcia pomnika, na którym znajduje się tablica z napisem: „NIECHAJ NA WIEKI BĘDZIE KRZYKIEM ROZPACZY I PRZESTROGI TO MIEJSCE GDZIE W BRATOBÓJCZEJ WALCE GINĘLI POLACY”. RADA GMINY ŁODYGOWICE 1998r., znajdującego się na Placu Wolności w Łodygowicach, na działce nr 5027, dla której Sąd Rejonowy w Żywcu prowadzi księgę wieczystą pod nr BB1Z/00151360/2.

Uzasadnienie

W dniu 31 maja 2019 r. zawiadomieniem Nr NPII.4131.5.2.2019 Wojewoda Śląski poinformował Wójta Gminy Łodygowice o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie stwierdzenia, czy ww. pomnik podlega usunięciu z uwagi na przepis art. 5a ust. 1 ustawy z dnia 1 kwietnia 2016 r. o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego poprzez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów urządzeń użyteczności publicznej oraz pomniki (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 1103) i wydania ewentualnego nakazu usunięcia obiektu.

Ponadto, Wojewoda Śląski w dniu 3 czerwca 2019 r. wystąpił do Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie z prośbą o wydanie opinii co do spełniania przez przedmiotowy pomnik warunków, o których mowa w art. 5a ust. 1 ustawy o zakazie propagowania komunizmu. Zgodnie z tymi warunkami: pomniki nie mogą upamiętniać osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących komunizm lub inny ustrój totalitarny, ani w inny sposób takiego ustroju propagować. Za propagujące komunizm uważa się także nazwy odwołujące się do osób, organizacji, wydarzeń lub dat symbolizujących represyjny, autorytarny i niesuwerenny system władzy w Polsce w latach 1944-1989. Ponadto na podstawie ust. 2 ww. artykułu przez pomniki rozumie się również kopce, obeliski, kolumny, rzeźby, posągi, popiersia, kamienie pamiątkowe, płyty i tablice pamiątkowe, napisy i znaki.

Działając z upoważnienia Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej Zastępca Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu
Dokument podpisany elektronicznie.

postanowieniem Nr BUWIII-941-47(6)/19 z dnia 6 sierpnia 2019 r. wyraził stanowisko, iż ww. pomnik nie spełnia warunków, o których mowa w art. 5a ust. 1 ww. ustawy o zakazie propagowania komunizmu.

Do dnia wydania niniejszej decyzji do tutejszego organu nie wpłynęła żadna informacja o ewentualnym usunięciu przedmiotowego pomnika.

W toku postępowania stwierdzono, co następuje:

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej (Dz. U. poz. 1389 ze zm.) właściciel albo użytkownik wieczysty nieruchomości, na której znajduje się pomnik upamiętniający osoby, organizacje, wydarzenia lub daty symbolizujące komunizm lub inny ustrój totalitarny lub propagujący taki ustrój w inny sposób, usuwa ten pomnik w terminie do dnia 31 marca 2018 r. W braku realizacji tego obowiązku - stosownie do art. 5b ust. 1 ustawy o zakazie propagowania komunizmu - *wojewoda, w drodze decyzji, nakazuje właścicielowi albo użytkownikowi wieczystemu nieruchomości, na której znajduje się pomnik, który nie spełnia warunków określonych w art. 5a ust. 1, usunięcie tego pomnika.*

Jak ustalono (m.in. w drodze oględzin miejsca, w którym znajduje się pomnik, dokonanych w dniu 20 września 2019 r., protokół z przeprowadzenia oględzin w aktach sprawy), pomnik ma kształt prostopadłościanu o ok 2,5 m wysokości, obłożony jest kamiennymi płytkami. Na pomniku znajduje się tablica granitowa z napisem: „NIECHAJ NA WIEKI BĘDZIE KRZYKIEM ROZPACZY I PRZESTROGI TO MIEJSCE. GDZIE W BRATOBÓJCZEJ WALCE GINĘLI POLACY” RADA GMINY ŁODYGOWICE 1998 R. Na pomniku znajduje się również symbol orła w srebrnej blaszanej koronie.

Wydanie decyzji, o której mowa w powołanym wyżej art. 5b ust. 1 ustawy o zakazie propagowania komunizmu (...) wymaga uzyskania opinii Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni Przeciwko Narodowi Polskiemu potwierdzającej, że pomnik nie spełnia warunków określonych w art. 5a ust. 1 (art. 5b ust. 2 tej ustawy). Taką opinię uzyskano.

W uzasadnieniu postanowienia BUWIII-941-47(6)/19 z dnia 6 sierpnia 2019 r. wskazano, iż:

IPN jest w posiadaniu archiwalnej karty ewidencyjnej nr 178/02 A poświęconej temu pomnikowi, która znajduje się w posiadaniu Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w Katowicach (zgodnie z pieczęcią urzędową wpłynęła do tego urzędu dnia 23 lipca 199 r.). Zgodnie z nią pomnik został wzniesiony „ku czci funkcjonariuszy MO poległych w walce o utrwalenie władzy ludowej ufundowany przez społeczeństwo Ziemi Żywieckiej w XX rocznicę powstania organów Milicji Obywatelskiej i Służby Bezpieczeństwa”. Wówczas miała znajdować się na obelisku tablica o treści: W WALCE O UTRWALENIE WŁADZY LUDOWEJ W WALCE Z PODZIEMIEM REAKCYJNYM POLEGLI ŚMIERCIĄ BOHATERÓW FUNKCJONARIUSZE MILICJI OBYWATELSKIEJ ORAZ SŁUŻBY BEZPIECZEŃSTWA. Ponadto pomnik wieńczył symbol orła bez korony. Pomnik miał zostać odsłonięty dnia 8 października 1964 r. w ramach obchodów 20-lecia powstania instytucji siłowych PRL: Milicji Obywatelskiej, Służby Bezpieczeństwa. W czasie uroczystości głos zabierali: I sekretarz KP PZPR, który jednocześnie odsłaniał obiekt, ponadto zastępca Komendanta Wojewódzkiego Milicji Obywatelskiej w Krakowie (Kronika Beskidzka nr 43 (413) 24-30.X.1964 r.).

W 1998 r. Rada Gminy Łodygowice podjęła uchwałę Nr XXVI/232/98 z dnia 18 czerwca w sprawie zmiany napisów na pomniku na Placu Wolności oraz tablicy wmurowanej w budynku poczty w Łodygowicach. Na jej podstawie zamieszczono na pomniku napis zaczynający się od słów: „NIECHAJ NA WIEKI BĘDZIE KRZYKIEM ROZPACZY I PRZESTROGI...” i usunięto tekst umieszczony w 1964 r. Należy nadmienić, iż rzeczona uchwała nie posiada uzasadnienia, które precyzowałoby jakie były powody usunięcia poprzedniej tablicy ani jakie wydarzenia z historii Łodygowic zostały upamiętnione za pośrednictwem obecnej. Dlatego też w ramach prowadzonego postępowania Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN-KŚZpNP wystąpiło pismem znak

Dokument podpisany elektronicznie.

BUWIII-941-47(2)/19 z dnia 7 czerwca br. do Wójta Gminy Łodygowice z wnioskiem o przesłanie wyjaśnień, jakie wydarzenie historyczne zostało upamiętnione za pośrednictwem omawianego pomnika. W odpowiedzi, zamieszczonej w piśmie znak RIP.1431.05.2019.SK z dnia 2 lipca br. Wójta Gminy Łodygowice napisano, iż pomnik powstał w 1964r. ku czci funkcjonariuszy MO poległych w walce o utrwalenie władzy ludowej ufundowany przez społeczeństwo Ziemi Żywieckiej w XX rocznicę powstania Milicji Obywatelskiej i Służby Bezpieczeństwa. Natomiast Wójt nie odniósł się do pytania, jakie obecnie wydarzenie zostało upamiętnione na pomniku.

Tym samym w ocenie IPN rajcowie Rady Gminy Łodygowice podejmując wspomnianą uchwałę z 1998r. poprzez nowy napis chcieli zachować rolę pomnika, jako upamiętniającego dawnych funkcjonariuszy MO i SB, a zaproponowany napis miał na celu uczynienie tego w sposób zawoalowany. Jednocześnie, analizując passus o „bratobójczej walce Polaków” można odnieść wrażenie, że poprzez ten napis zrównano funkcjonariuszy komunistycznych instytucji siłowych z żołnierzami Podziemia Niepodległościowego, którzy walczyli z narzuconą Polsce władzą komunistyczną. W III RP badania prowadzone nad Polską Ludową wykazały w sposób jednoznaczny skalę zbrodni władzy komunistycznej dokonywanej na własnych obywatelach, głównie przez instytucje siłowe MO, UB/SB, dlatego ten napis jest nie do zaakceptowania. (...)

Zgromadzone dowody zatem dają podstawę do potwierdzenia, że pomnik posadowiony na działce nr 5027 w Łodygowicach propaguje komunizm poprzez upamiętnienie wydarzeń oraz organizacji symbolizujących komunizm. Tym samym nie spełnia on warunków, o których mowa w art. 5a ust. 1 ustawy o zakazie propagowania komunizmu i powinien ulec usunięciu.

W rozpatrywanej sprawie nie znaleziono podstaw do zastosowania wyłączenia, o którym mowa w art. 5a ust. 3 ustawy o zakazie propagowania komunizmu, zgodnie z którym przepisu ust. 1 nie stosuje się do pomników: 1) niewystawionych na widok publiczny; 2) znajdujących się na terenie cmentarzy albo innych miejsc spoczynku; 3) wystawionych na widok publiczny w ramach działalności artystycznej, edukacyjnej, kolekcjonerskiej, naukowej lub o podobnym charakterze, w celu innym niż propagowanie ustroju totalitarnego; 4) wpisanych - samodzielnie albo jako część większej całości - do rejestru zabytków.

Wskazać należy, iż z pisma Zastępcy Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Katowicach z dnia 11 grudnia 2019 r. (znak K-PR.510.12.2019, znajdującego się w aktach sprawy) wynika, iż ww. tablica, ani też teren, na którym się znajduje nie są wpisane do rejestru zabytków województwa śląskiego.

Brak również informacji, aby pomnik ten był wystawiony na widok publiczny w ramach działalności artystycznej, edukacyjnej, kolekcjonerskiej, naukowej lub o podobnym charakterze, w celu innym niż propagowanie ustroju totalitarnego.

Jednocześnie, wskazać wymaga, iż Wojewoda Śląski nie posiada z urzędu informacji, z których wynikałoby, iż w ww. miejscu znajdują się groby wojenne.

W toku postępowania Wojewoda Śląski zwrócił się również do Gminy o przedstawienie powodów zmiany tablicy na pomniku. W odpowiedzi z dnia 14 lutego 2020 r. Znak RIP.1431.08.2020.SK Wójt Gminy Łodygowice poinformował, iż tutaj. Urząd nie jest w posiadaniu potwierdzonych informacji dotyczących powodu zmiany przedmiotowych tablic (na mocy uchwały nr XXVI/232/98 Rady Gminy w Łodygowicach w sprawie zmiany napisów na pomniku na Placu Wolności oraz tablicy wmurowanej w budynku poczty w Łodygowicach). W Gminie nie zachowały się notatki dotyczące sprawy, a przedmiotowa uchwała nie posiada uzasadnienia, również nie udało znaleźć się świadków, którzy mogliby z całą pewnością potwierdzić cel jaki przyświecał wnioskodawcom omawianej zmiany.

Reasumując, Wojewoda Śląski w pełni podziela stanowisko zaprezentowane w postanowieniu Instytutu Pamięci Narodowej Nr BUWIII-941-47(6)/19 z dnia 6 sierpnia 2019 r. i uznaje, iż pomnik nie spełnia warunków, określonych w art. 5a ust. 1 ustawy o zakazie

Dokument podpisany elektronicznie.

propagowania komunizmu. Pomnik posadowiony na działce nr 5027 w Łodygowicach propaguje komunizm poprzez upamiętnienie wydarzeń oraz organizacji symbolizujących komunizm. Ze względu na powyższe, pomnik ten powinien zostać usunięty z przestrzeni publicznej dobrowolnie przez właściciela nieruchomości do dnia 31 marca 2018 r. na podstawie art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 22 czerwca 2017 r. o zmianie ustawy, o zakazie propagowania komunizmu lub innego ustroju totalitarnego przez nazwy jednostek organizacyjnych, jednostek pomocniczych gminy, budowli, obiektów i urządzeń użyteczności publicznej. Skoro jednak tego nie uczyniono, działając w myśl art. 5b ust. 1 ustawy o zakazie propagowania komunizmu, orzeczono jak na wstępie.

Pouczenie

1. Od niniejszej decyzji służy stronie postępowania odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, za pośrednictwem Wojewody Śląskiego, w terminie 14 dni od dnia doręczenia.
2. Stosownie do treści art. 127a § 1 i 2 KPA, w trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Z dniem doręczenia organowi administracji publicznej który wydał decyzję, oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania, decyzja staje się ostateczna i prawomocna.
3. Wojewoda Śląski sprawdzi wykonanie nałożonego obowiązku i w przypadku braku jego realizacji podejmie działania na podstawie ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2019 r. poz. 1438 ze zm.).

Z upoważnienia Wojewody Śląskiego
II Wicewojewoda
Robert Magdziarz

Otrzymuje:

1. Wójt Gminy Łodygowice
2. a/a